

LEADER

Keski-Karjalan Jetina

UUDEN ÄÄRELLÄ

Kehittämisstrategia vuosille 2023-2027

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto: strategian tavoitetila sekä Leader-ryhmän tehtävät ja rooli paikallisena kehittäjänä	1
2. Tiivistelmä strategian valmisteluprosessista	2
Tarvekartoitus	2
Yhteensovitus	2
Nykytilan analyysi ja strategisen kehittämislinjan valinta	2
Dynaaminen verkostoanalyysi	2
Palautteen huomioiminen	3
Ympäristömuutoksen huomioiminen	3
Strategian painopisteet ja läpileikkaavat teemat	3
3. Toiminta-alueen nykytilan kuvaus ja kehittämistarpeet	4
Sijainti, infrastruktuuri ja saavutettavuus	4
Väestö	5
Yritystoiminta ja työpaikat	6
Työllisyys ja osaaminen	6
Maa- ja metsätalous	7
Luonto, ympäristö, kulttuuri ja matkailu	7
Yhdistystoiminta	8
4. Kehittämistarpeiden priorisointi ja strategisen kehittämislinjan valinta	9
SWOT-analyysi ja edistettävien kehittämistarpeiden priorisointi	9
Strategisen kehittämislinjan määrittäminen	10
5. Valitut kehittämisen painopisteet, tavoitteet ja niihin liittyvät toimet	11
Läpileikkaavat teemat	11
Painopiste 1 Hyvinvoivat ihmiset ja laadukas vapaa-aika	12
Painopiste 2 Yritykset	13
Painopiste 3 Lumoava luonto	14
Painopiste 4 Osaaminen ja osallisuus	15
6. Rahoitussuunnitelma	16
Haettava CAP-rahoitus paikallista kehittämisstrategiaa toteuttaviin toimiin	16
7. Toimeenpanon kuvaus	16
Aktivointi	16
Yhteistyö ja verkostoituminen	17
Viestintä	17
Hallinto ja riskien hallinta	18
8. Seuranta ja arviointi	18
Toteutumisen seuranta ja arviointi	18
Muutoksen tunnistaminen	18
Muutokseen reagointi	19
Jatkuva oppiminen ja kehittyminen	19

1. JOHDANTO: STRATEGIAN TAVOITETILA SEKÄ LEADER-RYHMÄN TEHTÄVÄT JA ROOLI PAIKALLISENA KEHITTÄJÄNÄ

Visiomme mukaan Keski-Karjala on vetovoimainen, uudistuksiin valmis seutukunta, joka ammentaa kehitysvoimansa seudullisesta yhteishengestä sekä hyödyntämällä alueiden välisiä, kansallisia ja kansainvälisiä yhteyksiään.

Yhdistyksemme Keski-Karjalan Jetinan pääasiallinen tehtävä on paikallisen kehittämistoiminnan ja seudun elinvoiman tukeminen Leader-rahoituksen mahdollistamana. Toteutamme tehtäväämme suurella sydämellä yhdessä ihmisten, yritysten ja yhteisöjen kanssa. Haluamme toimia aktiivisena käytännön tason kumppanina: kuunnella ja katsoa, innostaa ja innostua, osallistaa ja osallistua sekä toteuttaa rohkeasti omia ideoitamme seudun hyväksi.

Toimialueemme Keski-Karjala on kolmen kunnan ja kahden pitäjän muodostama seutukunta Suomen itärajalla, Pohjois-Karjalan eteläosassa. Keski-Karjalaa on jo vuosikymmeniä kehitetty yhteisillä, seudun hyväksi toteutettavilla hankkeilla, virkamiesyhteistyöllä sekä erilaisten työryhmien avulla. Toimiva yhteistyö ja hyvä yhteishenki ovat seutumme vahvuuksia ja antavat hyvät lähtökohdat kehittämistyölle.

Seutumme kunnat ja kaupunki tekevät tiivistä yhteistyötä ja toteuttavat yhteisiä toimenpiteitä seudun kehittämiseksi. Virkamiesyhteistyö on toimivaa ja yhteishenki seudullamme vahva. Voimavaranamme on erittäin aktiivinen ja osaava yhdistystoimijajoukko sekä kasvuhakuiset ja innovatiiviset pienyrittäjät. Seutumme kaunis ja monipuolinen luonto sekä puhtaat vesistöt antavat erinomaiset edellytykset virkistäytymiselle ja matkailun kehittämiseksi. Lapsille ja nuorille pystymme tarjoamaan monipuoliset harrastusmahdollisuudet, turvallisen kasvuympäristön ja laadukasta koulutusta.

Kehittämishjelmamme on seutumme tarpeisiin, vahvuuksiin, mahdollisuuksiin ja voimavaroihin pohjautuva kokonaisvaltainen suunnitelma, joka on valmisteltu tarvelähtöisesti yhdessä asukkaidemme ja seudun toimijoiden kanssa. Leader-rahoituksen avulla tuemme toimintaedellytyksiä, kannustamme tarttumaan ajan ilmiöihin sekä kokeilemaan uusia tekoja seutumme hyväksi. Seudun vetovoimaa vahvistetaan tunnistamalla vahvuuksiamme ja mahdollisuuksiamme sekä ajankohtaisia ilmiöitä, tekemällä niitä edistäviä tekoja ja tuomaan ne näkyväksi muillekin. Pitovoimaa vahvistetaan asukkaiden viihtyisyyttä ja palveluita parantavilla toimenpiteillä sekä panostamalla asukkaiden osaamiseen, osallisuuteen ja hyvinvointiin.

Tohmajärvi

Venäjän rajan tuntumassa sijaitsevala Tohmajärvellä on vahvaa kulttuuri-osaamista sekä erinomaiset lapsiperheiden palvelut. Tohmajärven Tikkalassa on uusi koulu, lapsiperheitä ja uusi teollisuusalue, jonka sijainti lähellä Joensuuta antaa erinomaiset lähtökohdat alueen kehittämiseksi. Värtsilän pitäjässä sijaitseva Niiralan rajanylityspaikka tarjoaa koko seudulle elinkeinoelämän kehittämiss mahdollisuuksia, mutta tuo myös epävarmuutta. Värtsilän laakson ainutlaatuinen luontoympäristö tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet lintu- ja luontomatkailun kehittämiseksi.

Kitee

Kiteeltä löytyy monipuoliset harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet kaiken ikäisille ihmisille. Luonto- ja vesistömatkailun sekä kalastuksen elinkeinona mahdollistavat Suomen puhtaampiin järviin kuuluvat Puruvesi, Orivesi ja Karjalan Pyhäjärvi. Kiteen Puhoksen alueelta löytyy matkailun ja perinnekulttuurin lisäksi teollisuutta, maataloutta sekä luonnontuotteiden jatkojalostusta. Kiteen kaupunkiin kuuluvassa Kesälahden pitäjässä yhteisöllisyys ja innovatiivisuus kehittämistyössä ovat omaa luokkaansa. Pitäjän asukkaat näyttävät tiiviillä yhteistyöllään esimerkkiä seudun muille kehittämistoimijoille.

Rääkkylä

Vesistöjen ympäröimä saaristokunta Rääkkylä tarjoaa monipuolisen kulttuuritarjonnan ja vesistömatkailun lisäksi asukkailleen kiinteän valokuituyhteyden, joka mahdollistaa myös etätyöskentelyn Rääkkylässä. Suuri vapaa-ajan asukkaiden määrä tarjoaa mahdollisuuksia kehittää kuntaa yhdessä suuremmalla potentiaalilla. Kalastus ja kalanjalostus ovat kasvavia elinkeinoja Rääkkylässä. Oravisalon ja Varpasalon saarilta löytyy aktiivisten asukkaiden ideoima pitkä pyöräilyreitti levähdyspaikkoineen, monipuolista yrittäjyyttä sekä lossiyhteys Liperin puolelle.

2. TIIVISTELMÄ STRATEGIAN VALMISTELUPROSESSISTA

Tarvekartoitus

Osallistavaa valmistelua on tehty koko ohjelmakauden ajan keräämällä tietoa ja kehittämistarpeita verkostotamme. Olemme toteuttaneet kyselyitä yrityksille, yhdistyksille ja hallituksen jäsenille. Kyselyissä on kartoitettu hankkeiden onnistumista, näkemystä Leader-rahoituksen kehittämistarpeista, palautetta toiminnastamme sekä tulevaisuuden kehittämistarpeita. Lisäksi seudulla on yhdessä verkoston kanssa toteutettu mökkiläiskysely, luonnon monimuotoisuuskysely sekä kylä- ja yhdistyskyselyt. Kyselyihin on vastannut yhteensä 384 ihmistä.

Vuonna 2019 toteutimme yhdistysten tarveselvityksen, johon osallistui 54 yhdistystä ja jossa selvitettiin seutumme yhdistysten vahvuuksia ja kehittämistarpeita. Saimme arvokasta tietoa sekä oman että yhdistys-temme toiminnan kehittämisen tueksi. Olemme pitäneet myös useita yleisö- ja keskustelutilaisuuksia ja keränneet ihmisiltä seudun kehittämistarpeita. Erilaisiin tilaisuuksiin on osallistunut yhteensä noin 2000 ihmistä.

Osallistavaa valmistelua on tehty verkostomme työryhmissä kuten seutumarkkinointi-, rakennemuutos- ja elinvoima- ja työllisyistyöryhmässä. Nuorten tarpeita on kartoitettu yhdessä nuoriso-ohjaajien sekä nuorten kanssa. Olemme käyneet yrittäjäyhdistysten kokouksissa kertomassa toiminnastamme ja keränneet yrittäjien palautetta, tarpeita ja kehittämisideoita. Olemme osallistuneet Sitran suureen Luontodialogi-päivään ja keränneet ideoita luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi. Olemme tiiviisti osallistuneet kuntien kumppanuusiltoihin ja keskustelutilaisuuksiin.

Hallituskyselyssä selvitettiin nykyistä toimintaamme sekä ideoita, tarpeita ja painopisteitä tulevaan. Vastausten pohjalta olemme tehneet menneen ja nykyisen toimintatavan arviointia ja tehneet niistä johtopäätöksiä ja asettaneet tavoitteita oman toimintamme kehittämistä varten.

Edellä mainittujen kyselyiden, kartoitusten, keskustelujen ja arvioinnin pohjalta on koottu ruohonjuuritason tarpeet strategiamme painopisteiden pohjaksi.

Yhteensovitus

Olemme keskustelleet kuntien kanssa siitä, miten Leader-toiminnan avulla voidaan tukea kuntien kehittämissstrategioiden toteutumista. Meillä on selkeä rooli kuntien strategioissa kehittämistyön tukena. Seutuseminaarissa olemme sovittaneet yhteen toimintaamme ja tavoitteita seudullisella tasolla. Maakunnallista ohjelmien yhteensovitusta ja valmistelua olemme tehneet säännöllisesti muiden Pohjois-Karjalan alueen Leader-ryhmien sekä ELY-keskuksen, maakuntaliiton, YTA-alueiden kanssa ja muiden rahoittajien kanssa. Yhteistyön yksityiskohdat ja työnjako ELY-keskuksen kanssa sovitaan tarkemmin yhteistyösopimuksessa.

Nykytilan analyysi ja strategisen kehittämislinjan valinta

Tarveselvitysvaiheen jälkeen veimme valmistelua eteenpäin SWOT-analyysin sekä dynaamisen verkostoanalyysin avulla. Teimme SWOT-analyysia yhdessä verkoston kanssa pääasiallisesti erilaisissa työryhmissä. Seudun vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia ristiin tarkastelemalla pohdimme, kuinka mahdollisuuksiin voi tarttua ja uhkia voi torjua vahvuuksien avulla, kuinka päästään yli heikkouksista jotta mahdollisuuksiin voidaan tarttua ja kuinka voisimme olla vähemmän alttiina ulkoisille uhille. Tehdyn SWOT-analyysin perusteella valitsimme kehittämislinjaksi tarvelähtöisen seudun mahdollisuuksiin ja vahvuuksiin pohjautuvan kehittämissstrategian.

Dynaaminen verkostoanalyysi

Dynaaminen verkostoanalyysi antoi meille hyvän mahdollisuuden tarkastella verkostoamme, sen toimintatapoja ja kehittämiskohtia. Verkostoanalyysin avulla saimme muodostettua kokonaiskuvan käytettävissä olevista voimavaroista, mahdollisista kehittämiskohdista sekä tulevasta toiminnasta ja sen johdonmukaisesta kehittämisestä yhdessä verkoston kanssa. Verkostoanalyysin avulla pystyimme myös hahmottamaan työnjakoa verkostossa ja priorisoimaan tärkeimmät tehtävämmme strategiaan toimenpidetasolla.

Palautteen huomioiminen

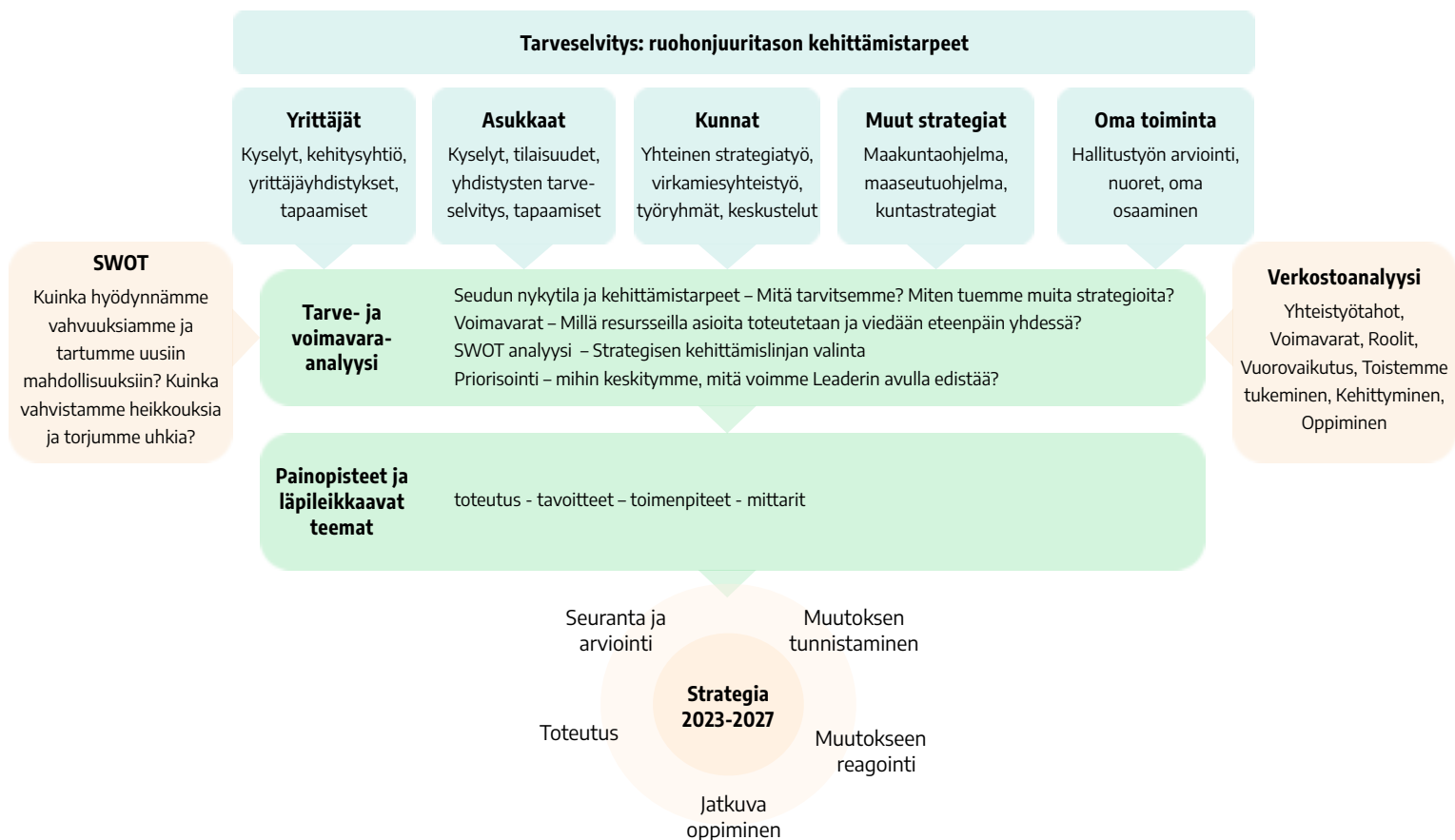
Otimme ykkösvaiheen hakemuksesta saamamme palautteen hyvillä mielin vastaan. Palaute on huomioitu strategiatyössä: olemme tehneet korjauksia ja lisäyksiä saadun palautteen perusteella. Olemme tehneet yhteistyötä muiden Leader-ryhmien kanssa strategian palautteen osalta ja auttaneet toisiamme strategian valmistelutyössä.

Ympäristönmuutoksen huomioiminen

Strategiaprosessin aikana maailman tilanne muuttui huomattavasti. Seutumme kehittäminen on monilta osin liittynyt Venäjän ja venäläisten kanssa tehtävään yhteistyöhön niin elinkeinojen kuin muunkin kehittämisen osalta. Keväällä 2022 Euroopassa alkanut sota aiheutti suuria muutoksia seutumme asukkaille, yhteisöille ja elinkeinoelämälle. Perustimme huhtikuussa 2022 seudullisen ympäristönmuutostyöryhmän, jossa on monipuolinen edustus seutumme toimijoita, myös Jetinan edustus. Työryhmän tarkoitus on muodostaa kokonaisvaltainen tilannekuva muuttuneessa toimintaympäristössä ja hahmottaa tarvittavia toimenpiteitä, joita seudullamme tulee tehdä tilanteen korjaamiseksi. Strategiatyössä ja toimeenpanossa tullaan huomioimaan työryhmän toiminta ja siellä esille tulleet asiat.

Strategian painopisteet ja läpileikkaavat teemat

Edellä kuvatun valmistelutyön pohjalta olemme koonneet seutumme tarve- ja voimavara-analyysin. Olemme tehneet tarvelähtöistä priorisointia ja muodostaneet strategiaamme neljä painopistettä sekä määritelleet läpileikkaavat teemat. Seuranta varten asetimme painopisteittäin tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit. Strategian toteutus ja toimeenpano perustuu ajantasaiseen seurantaan, toimintaympäristön muutoksen tunnistamiseen, siihen reagointiin ja jatkuvaan oppimiseen.

3. TOIMINTA-ALUEEN NYKYTILAN KUVAUS JA KEHITTÄMISTARPEET

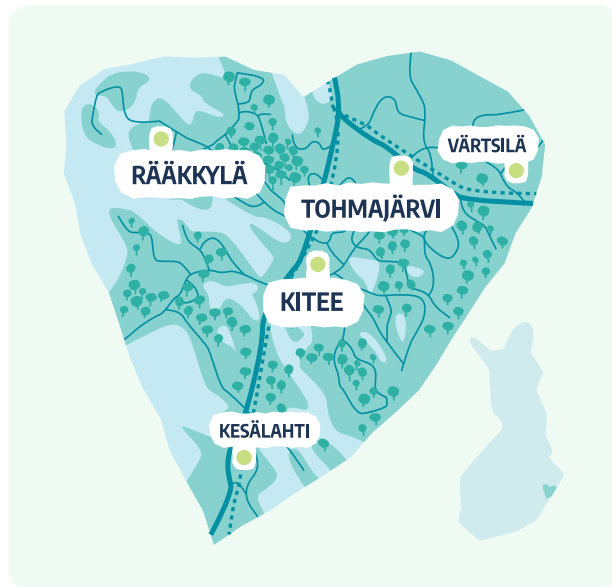
Sijainti, infrastruktuuri ja saavutettavuus

Keski-Karjala on Kiteen, Tohmajärven ja Rääkkylän kuntien muodostama seutu Pohjois-Karjalan eteläosassa. Seutu rajoittuu idässä Venäjän valtakunnan rajaan ja länsipuolella pääosin Saimaan vesistöön. Alueen pinta-ala on noin 3 300 neliökilometriä. Keski-Karjalaan on hyvät liikenneyhteydet; alueen läpi kulkee valtatie 6, valtatie 9 ja rautatie. Myös Saimaan syväväylä antaa mahdollisuuksia teollisuuden kuljetuksille sekä vesistömatkailulle Saimaalla. Tohmajärven Niiralan kansainvälisellä rajanylityspaikalla oli ennen pandemiaa vuosittain noin 1,1 miljoonaa rajanylitystä. Koronaviruksen aiheuttaman rajaliikenteen sulkemisen seurauksena rajanylitysten määrä putosi 71 prosenttia. Myös sotatilan seurauksena tulleilla pakotteilla on suuri merkitys seudun yrittäjille. Kauppakamarin tilastojen mukaan Pohjois-Karjalassa Venäjän viennin osuus kaikesta viennistä on 10 %, mikä on koko maan osuutta (5 %) huomattavasti korkeampi. Keväällä 2022 toteutetussa yrityskyselyssä selvitettiin pakotteiden vaikutuksia paikallisten yritysten toimintaan. Vastanneista yrityksistä 64 % koki, että rajaliikenteen hiljentymisellä ja pakotteilla on ollut haitallista vaikutusta yrityksen toimintaan. Erityisesti tilanteesta kärsivät teollisuuden, matkailun, marjanviljelyn ja kuljetusalan yritykset.

Tilanne Venäjän suhteen on kaikin puolin epävarma. Maailmantilanteen muutoksia seurataan jatkuvasti, mutta tulevaa on vaikea ennakoida. Venäjän kauppa on tarjonnut seudullemme paljon mahdollisuuksia, mutta viimeaikaiset tapahtumat ovat varjostaneet kaikkia Venäjään liittyviä suunnitteilla olleita toimenpiteitä. Seudulla toimivien yritysten on varauduttava kaikenlaisiin vaihtoehtoihin ja etsittävä aktiivisesti korvaavia elinkeinoja menetettyjen tilalle. Leader-ryhmämme rooli uudelleen toimintaansa suuntaavien yritysten tukena on erityisen tärkeä: haluamme mahdollistaa kokeilut, joilla yritykset etsivät uutta suuntaa liiketoiminnalleen.

Seudun tulee myös varautua rajaliikenteen elpymiseen, ja mikäli näin tapahtuu, tulisi rajan avautumisesta seuraavat mahdollisuudet pystyä hyödyntämään täysimääräisesti. Niiralan rajanylityspaikka konttistatukseen antaa vahvan pohjan kansainvälisen liiketoiminnan kehittämiseksi. Puhoksen satama ja Saimaan syväväylä mahdollistavat edelleen tuotteiden kuljettamisen Saimaalla. Junayhteyksiä Petroskoihin ja Pietariin ehdittiin kokeilla, mutta tällä hetkellä niiden tulevaisuus on epävarma. Lappeenrannan lentoyhteydet Keski-Euroopan maihin vahvistavat matkailualan mahdollisuuksia epävarman maailmantilanteen helpotuttua. Karjalan radan remontti takaa nopeammat raideyhteydet Helsinkiin. Jatkossa tulee varmistaa, että junien pysähdyksiä ei seudulla vähennetä. Puhoksen satamaan tulisi rakentaa loppupäästä puuttuva lastaussillan raideyhteys sataman potentiaalin täysimääräiseksi hyödyntämiseksi. Saimaan vesistö ja muut hyvät kulkuyhteydet seudulle tarjoavat rahtiliikenteen lisäksi loistavan mahdollisuuden matkailun kehittämiseksi Lakeland-brändin alla. Pienet matkailuyritykset saavat mainioita kasvun mahdollisuuksia ja tarvitsevat tukea toimintansa alkuvaiheessa. Erityisesti kalastusmatkailun kehittämisessä seutumme kannattaa hyödyntää Kalaleader-rahoitusta mahdollisuuksien mukaan.

Seudun tiestö on pääosin hyvässä kunnossa. Kattava laajakaistayhteys löytyy Rääkkylän kunnasta, mutta muissa kunnissa sitä ei vielä ole laajemmalla mittakaavalla saatu toteutettua. Sähköliittymiä ei ole saatavilla kohtuulliseen hintaan koko seudulle, ja etenkin vapaa-ajan asuntoihin sähköä tuotetaan usein uusiutuvan energian keinoin. Kaikkiin paikkoihin ei ole myöskään saatavilla kunnallista vesi- ja viemärijärjestelmien ja puhtaan veden ratkaisujen sekä uusiutuvan energiaan pohjautuvien investointien rakentamiseen tarvitaan syrjäseudulla usein tukea. Seudun tiiviin sijainnin ja lyhyiden välimatkojen ansiosta peruspalvelut ovat melko hyvin kaikkien asukkaiden saavutettavissa. Huoli esimerkiksi terveydenhuollon palveluiden heikentymisestä ja oppilaitosten säilymisestä kuitenkin askarruttaa asukkaiden mieltä.

Väestö

Tilastokeskuksen mukaan Keski-Karjalan väestömäärä vuonna 2021 oli 16150 henkilöä. Asukkaista 33 prosenttia asuu harvaan asutulla maaseudulla ja 67 prosenttia ydinmaaseudulla. Vakituisten asukkaiden lisäksi Keski-Karjalan alueella viettää aikaansa lomakaudella noin 3400 mökkiläistä, joiden virallinen asuinpaikka on seudun ulkopuolella. Kesäkaudella seudun marjatiiloilla työskentelee noin 1500 kausityöntekijää, jotka ovat tärkeä voimavara paikallisille työnantajille. Venäjänkielisiä asukkaita on Keski-Karjalan alueella lähes neljä prosenttia väestön määrästä, mikä on selkeästi suurempi osuus kuin muualla Pohjois-Karjalassa.

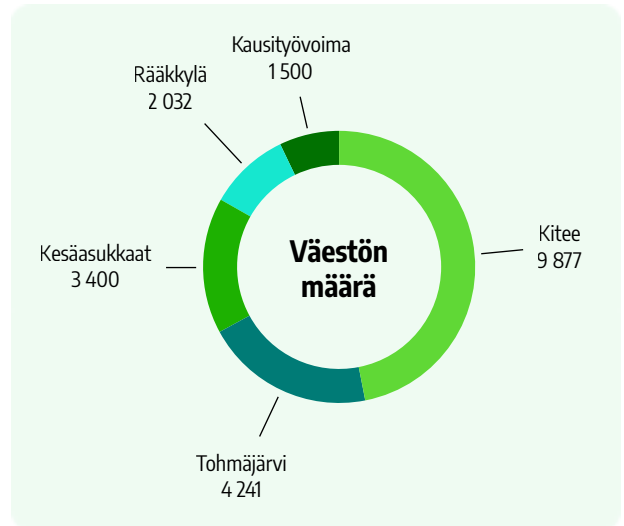
Pitovoima on seudulla huonointa erityisesti nuorten ikäryhmässä. Tilastokeskuksen mukaan seudun väestöstä 11,1 prosenttia on alle 15-vuotiaita. Kaikki Keski-Karjalan kunnat kärsivät suuria muuttotappioita 15–24-vuotiaiden henkilöiden osalta. Nuorten paikkakunnalla pysymiseen ja paluuseen voidaan vaikuttaa vahvistamalla edelleen koulutusmahdollisuuksia sekä nuorten toivomia harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksia seudullamme. Nuorten toiveita ja tarpeita tulee jatkossa selvittää ja toteuttaa aktiivisesti.

Seutukunnan väestö tulee ikärakenteesta johtuen vähentymään ja ikääntymään tulevien vuosien aikana. Tällä hetkellä 37,6 prosenttia seudun asukkaista on yli 64-vuotiaita. Muuttoliike seudulle on viime aikoina ollut positiivinen, mutta se ei yksistään riitä korvaamaan asukkaiden ikärakenteesta johtuvaa poistumaa. Muuttoliikkeen voimistamiseksi seudulle tarvitaan entistä parempaa vahvuksiemme tunnistamista, niiden hyödyntämistä ja sen myötä tehokkaampia vetovoimaisuutta edistäviä toimia. Vapaa-ajan asukkaiden sekä kausityövoiman merkitys seudulla tulee kasvamaan. Epävarmuus kausityöntekijöiden pääsemisestä töihin huolettaa yrittäjiä ja voi aiheuttaa ongelmia marjanviljelijöille kesäkausina.

Seudulla toimii ammattioppilaitos sekä kaksi lukiota. Maakuntaliiton tilastojen mukaan seudun asukkaista toisen asteen tutkinnon suorittaneita on vähintään 48,2 prosenttia ja korkea-asteen suorittaneita 18,9 prosenttia. Oikeanlaista koulutusta tarjoamalla ja markkinoimalla voidaan vaikuttaa työvoiman oikein kohdentumiseen. Muuttovoittoa on saavutettu seudun kaikissa kunnissa maahanmuuton ansiosta. Maahanmuuttajat korjaavat seutumme ikärakennetta mutta myös vahvistavat seutumme oppilaitoksia: opiskelijamäärien lisäys antaa edellytyksiä oppilaitosten toiminnalle ja uutta, laajempaa näkökulmaa asioihin. Laadukas koulutus seudulla on tärkeää ja koulujen säilymistä tulee vahvistaa kaikin mahdollisin keinoin.

Suuri vapaa-ajan asukkaiden, kausityöntekijöiden ja venäjänkielisten asukkaiden määrä tulee huomioida ja hyödyntää kehittämistoimenpiteissä. Paluumuuton edistämiseksi on viime vuosina tehty paljon toimenpiteitä. Vetovoimaa ja pitovoimaa on pyritty lisäämään palveluja turvaamalla ja panostamalla vapaa-aika- ja harrastustoimintaan sekä toisen asteen koulutuksen vahvistamiseen. Seudulle on muuttanut pääosin eläkeikäisiä paluumuuttajia, mutta myös lapsiperheitä. Vapaa-ajan asuntojen muuttamista kokoaikaiseen käyttöön on helpotettu, mikä on myös tuonut seudulle lisää asukkaita. Monipaikkaisuus- ja maallemuuttotrendit ovat vahvistuneet, ja näitä ilmiöitä pyritään hyödyntämään seutumme kehittämistyössä. Seutumarkkinointityön avulla tulee pyrkiä tavoittamaan potentiaalisia kohderyhmiä ja selvittämään heidän tarpeitaan sekä kartoittamaan myytäviä asuntoja, yrityksiä ja avoimia työpaikkoja. Monipaikkaisuus edellyttää vapaa-ajan asukkaiden toivomia toimivia tietoliikenneyhteyksiä, ja niihin on panostettava seudulla tarpeen mukaan.

Vaikeiden aikojen jälkeen ihmisillä on vahva tarve sosiaaliseen kanssakäymiseen ja yhteiseen tekemiseen. On tärkeää ja tarpeellista vahvistaa tulevaisuudenuskoa sekä yhteenkuuluvuuden tunnetta erilaisten ihmisryhmien kesken. Yhteishenki vahvistuu parhaiten yhdessä tekemällä, hyviä esimerkkejä esiin tuomalla sekä kulttuurienvaihdolla.

Yritystoiminta ja työpaikat

Keski-Karjalassa toimii tällä hetkellä yritysrekisterin mukaan 766 yritystä. Vuosituhannen alussa seutumme menetti monta suurta työnantajayritystä ja useita satoja ihmisiä jäi seudullamme työttömäksi.

Pienyritysten merkitys Keski-Karjalassa on tämän jälkeen kasvanut huomattavasti ja tarve korvaavien työpaikkojen löytämiselle on ollut suuri. Nykyisin peräti 83 prosenttia Keski-Karjalan yrityksistä on Leader-tuen piiriin kuuluvia mikroyrityksiä. Pienyrittäjyydestä on tullut Keski-Karjalassa keskeinen keino työllistää itsensä ja antaa töitä muillekin. Pienyrittäjät tukevat seudun elinvoimaa työllistämällä ihmisiä sekä tuottamalla asukkaiden tarvitsemia paikallisia palveluita. Paikallislähtöinen pienten yrittäjien rahallinen ja henkinen tukeminen on Leader-ryhmämme tärkeimpiä tehtäviä. Teemme yritysten kehittämistyötä tiiviissä yhteistyössä seudun oman kehittämissyhtiön ja ELY-keskuksen kanssa, ja lähtökohtana on matalan kynnyksen asiointi sekä selkeä informaatio tukimahdollisuuksista.

Suurin osa Kiteen ja Rääkkylän työpaikoista on avoimen sektorin, eli yksityisten työnantajien ja yrittäjien työpaikkoja. Tohmajärvellä valtion osuus työnantajana on valtakunnan suurin Niiralan rajanylityspaikan ansiosta. Suurimpia työllistäjiä alueella ovat kuntasektorin lisäksi Kesla Oyj sekä Kiteen Puhoksen pinnoite- ja liimatehtaat. Suurten teollisuusyritysten lopettaminen seudulta kuluneina vuosina on opettanut seutumme asukkaita varautumaan äkillisiin työelämän muutoksiin. Lisäksi energiaturvetuotannon lopettamisen uhka sekä nousseet kustannukset esimerkiksi urakointi- ja kuljetusalalla ovat tuoneen yrittäjille yllättäviä haasteita. Valmiuksia tällaisiin muutoksiin varautumiseen olisi lisättävä: tulisi löytää yhdessä keinoja siihen, miten yrittäjät pystyvät varautumaan, sopeutumaan ja toimimaan paremmin yllättävissä tilanteissa.

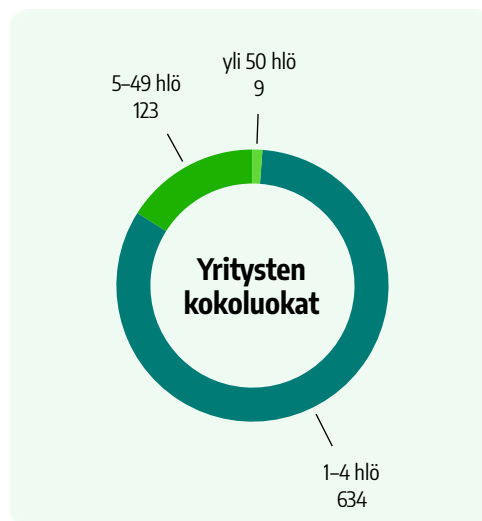
Pienyrittäjillä on Keski-Karjalan seudun elinkeinojen kehittämisessä tulevana vuosina merkittävä rooli niin työnantajana kuin yksinyrittäjänä. Pienyrityksiä on tuettava ja autettava kasvun tielle. Sitä kautta voidaan luoda uutta toimintaa ja työpaikkoja teollisten työpaikkojen tilalle. Myös yrittäjyydessä tulee huomioida monipaikkaisuus ja sen tarjoamat mahdollisuudet yritysten kehittämiselle. Erityisesti laajakaistayhteydet tukevat loistavasti monipaikkaista yrittäjää. Koronan takia moni yksinyrittäjä sai työttömyyspäivärahaa huonon työtilanteen takia. Pienyrittäjät tarvitsevat edelleen apuamme koronasta elvyttäviin toimiin.

Seutumme yrityksillä on vahva tarve ja kysyntä yritysten toiminnan alkutaipaleen vahvistamiselle, uusien kokeilujen toteuttamiselle sekä tarvittaessa toiminnan uudelleen suuntaamiselle. Yritysten osaamista riskien hallinnassa, hajauttamisessa ja varautumisessa tulee lisätä. Esimerkiksi kyberuhkiin varautuminen yritystoiminnassa on yksi tärkeä riskienhallintakeino. Pienyrittäjien rooli myös huoltovarmuudessa on tärkeä: yritykset voivat alkaa tuottaa kotimaisia tuotteita tai komponentteja tuontituotteiden tilalle. Yritysneuvojen ja Leader-ryhmän tiivis ja toimiva yhteistyö antaa jatkossakin hyvät lähtökohdat yritystoiminnan kehittämiselle seudulla.

Työllisyys ja osaaminen

Keski-Karjalassa työttömien osuus työvoimasta on 14,9 prosenttia, mikä on Pohjois-Karjalan alueen (12,9 %) korkein ja valtakunnallista tasoa (9,5 %) selkeästi korkeampi. Keski-Karjalan seutu on suurten tehtaiden lakkauttamisen seurauksena menettänyt useita satoja puu-, metalli- ja tekstiiliteollisuuden työpaikkoja viimeisen kymmenen vuoden aikana. Menetykset aiheuttivat rakennemuutoksen, josta toipuminen on edelleen käynnissä. Rakennemuutoksen hoitamiseen perustettiin rakennemuutostyöryhmä, jonka työhön myös Jetinan edustaja on osallistunut. Koronaviruksen aiheuttaman tilanteen seurauksena lomautettujen määrä seudulla kaksinkertaistui mutta on hiljalleen palautumassa parempaan suuntaan.

TE-toimistolta saatujen tilastotietojen mukaan seudullamme työvoiman kysyntä ja tarjonta eivät kohta. Työvoimapulaa seudullamme on erityisesti sosiaali- ja terveysalan työntekijöistä kautta linjan, mutta pulaa on myös hitsaajista, parturi-kampaajista ja kosmetologeista. Ylitarjontaa sen sijaan on esimerkiksi ravintola-alalla sekä koulunkäynninohjaajissa ja lastenhoitotyöntekijöissä. Työllisyystoimia hoidetaan seudullamme yhdessä TE-toimiston, kuntien sekä työllisyys Hankkeiden kanssa. TE-toimistoja koskeva uudistuksella tulee olemaan vaikutuksia seudun työllisyystoimiin ja työttömien ihmisten elämään. Seudullamme toimii työllisyystyöryhmä,

jonka toiminnassa myös Jetina on mukana. Olemme lisäksi pyrkineet tukemaan yhdistysten työllistämistä kartoittamalla niiden työvoiman tarpeita sekä tukemalla nuorten kesätyöjaksoja yhdistyksissä. Tämä on opettanut yhdistyksille työnantajana toimimista, mikä madaltaa kynnystä mahdollisesti työllistää muitakin ihmisiä. Kesätyön kautta nuoret ovat päässeet tutustumaan yhdistysten toimintaan.

Kehittämismahdollisuutenamme on esimerkiksi maahanmuuttajien kouluttamisen lisääminen niille aloille, joilla on työvoimapula. Erityisesti kausityöntekijöiden saatavuuden turvaaminen on maatilojen sujuvan toiminnan kannalta tärkeää. Sotatila ja pakotteet tulevat aiheuttamaan ongelmia yritystoiminnalle ja johtavat todennäköisesti lomautuksiin ja pahimmillaan työttömyyteen joillakin toimialoilla. Toiminnan uudelleen suunnittaminen ja ratkaisujen etsiminen yrittäjien apuna työpaikkojen säilyttämiseksi on tärkeää, ja heidän tulee saada näissä tilanteissa mahdollisuuksien mukaan taloudellista tukea.

Vuonna 2023 Keski-Karjalaan on rakenteilla biokaasulaitos, joka tarjoaa seudullemme uudenlaisia kehittämismahdollisuuksia ja myös vaatii uudenlaista osaamista. Biokaasulaitoksella on vaikutusta työntekijöiden osaamistarpeisiin seudun yrityksissä. On tärkeää osata kohdentaa esimerkiksi seutumme ammatillista koulutusta uusien osaamistarpeiden mukaisesti. Biokaasulaitoksella tulee olemaan työllistävä vaikutus maatalolle raaka-aineen saamiseksi. Se myös antaa mahdollisuuksia seutumme autokannan hiilijalanjaljen pienentämiseen, kun autojen muuttaminen kaasukäyttöiseksi mahdollistuu seudullamme.

Maa- ja metsätalous

Keski-Karjalan alueella on 535 maataloustukia saavaa maatilaa. Kiteellä sijaitsee 283, Rääkkylässä 109 ja Tohmajärvellä 143 tilaa. Maatilojen erityispiirteinä kuntien välillä on Rääkkylässä vihannestuotantoa, Tohmajärvellä puolestaan sikataloutta, lammastaloutta, mehiläisiä sekä kananmunantuotantoa. Kiteen Kesälähdellä on erityisesti mansikan ja muiden marjojen tuotantoa. Etenkin lypsykarjatilojen lopettamistahti on melko kova, ja vuosittain useampi tila lopettaa eläintenpidon. Usein tiloilla jatketaan kasvinviljelyä. Liitännäistoimintana Keski-Karjalan maataloilla on koneurakointia, suoramyyntiä ja tilamyymälöitä, maatilamatkailua, koneomyyntiä, energiantuotantoa, jatkojalosteita kuten jäätelöä, limonadia, jauhoja, hilloja, lihatuotteita ja villatuotteita, hierontaa ja hyvinvointipalveluita, rengasmyyntiä ja koneiden tai autojen korjaamotoiminta sekä hevos- taloutta.

Viimeaikainen kustannusten nousu vähentää tilojen investointeja ja saattaa lisätä lopettavien tilojen määrää. Lisäksi se todennäköisesti vähentää vielä entisestään sukupolvenvaihdoksen määrää. Nyt alle 30-vuotiaita viljelijöitä on Keski-Karjalassa vain 16 kappaletta. Yli 65-vuotiaita viljelijöistä on 123 kpl. Suurin viljelijöiden ikäryhmä on 50–64-vuotiaat, joita on 230 kpl. Tämä ikärakenne on tulevaisuutta ajatellen haasteellinen: viljelijät ikääntyvät, eikä jatkajia tiloille aina löydy. Tulevaisuudenkuva on tällä hetkellä huono, sillä viljelijöiden keskuudessa on havaittavissa jaksamisongelmia ja väsymystä tilanteeseen. Tulevaisuudessa maatilojen kehittämisenäköminä voi olla esimerkiksi erikoistumisen jatkojalostuksen tai liitännäiselinkeinojen kautta. Leader-rahoitus maatilojen pienten kokeilujen mahdollistajana antaa tilaisuuden uudenlaisten tulovirtojen tai elinkeinojen syntymiseen maaseudulla.

Maatilojen jatkamisen ja omistajanvaihdosten turvaamiseksi maanviljelyn imagoa olisi saatava parannettua ja maatalouden houkuttelevuutta lisättyä. Maatalouden tulee olla kannattavaa ja se pitäisi nähdä myönteisemmässä valossa, että tiloille saataisiin jatkajia. Maatalous voi jatkossa saada ansaitsemaansa arvostusta, kun se tulee olemaan yksi suurimmista huoltovarmuuden turvaavista toimialoista.

Metsien arvo on viime vuosina noussut selkeästi ja metsien omistajuussuhteet ovat muuttuneet. Metsien omistajiksi on tullut jatkuvasti enemmän sijoittajia, kaupunkilaisia tai nuoria henkilöitä, jotka eivät useinkaan itse hoida metsiään eivätkä ymmärrä metsänhoidon tarpeita. Viimeaikainen metsien arvonnousu ja omistajuuspohjan muutokset tulevat tarjoamaan mahdollisuuksia metsästä elämiseen. Myös metsän merkitys energiaomavaraisuudessa tulee lisääntymään. Koulutusta ja työntekijöitä alalla tullaan tarvitsemaan tulevaisuudessa.

Luonto, ympäristö, kulttuuri ja matkailu

Metsästys, kalastus ja luonto tarjoavat asukkaillemme monenlaisia virkistysmahdollisuuksia ja houkuttelevat matkailijoita seudullemme. Keski-Karjala kuuluu Laatokan lehtovyöhykkeeseen ja Salpausselän lähialueeseen, minkä vuoksi alueen eläimistö ja kasvisto on rikasta ja monipuolista. Erityisesti Värtsilän laaksossa on lähivuosina erinomaiset kehittämismahdollisuudet lintu- ja luontomatkailussa. Keski-Karjalassa on kolme valtakun-

nallisesti arvokasta maisema-aluetta. Maisemaa leimaavat puhtaat Saimaan vesistöt: Orivesi, Puruvesi ja Karjalan Pyhäjärvi. Luonto- ja vesistömatkailua on kehitetty toteuttamalla seudulle Karelianpolut-reitistö sekä useita luonnossa liikkumista tukevia toimenpiteitä. Erityisesti kuntiemme liikuntapuolen viranhaltijat ovat olleet näissä toimenpiteissä keskeisessä roolissa ja toimivat tiiviissä yhteistyössä Leader-ryhmämme kanssa.

Seudullamme on monipuolista matkailua tukevaa kulttuuriosaamista esimerkiksi tapahtumien, kesäteattereiden, museoiden, musiikin ja taiteen muodossa. Seudulla on useita laadukkaita kesäteattereita, taidenäyttelyitä sekä kulttuuritapahtumia ja esiintyjä. Erikoisuutena seudullamme on Nightwish-keskus, Kesälahden kulttuurireitti sekä Sovintolan galleria, jossa järjestetään tasokkaita näyttelyitä. Kulttuurin merkitys sekä omien asukkaiden viihtymiselle että matkailijoiden houkuttelemiselle on erittäin suuri, ja haluamme panostaa kulttuuritoiminnan edellytysten tukemiseen sekä uusiin kokeiluihin jatkossakin.

Matkailun mahdollisuuksia tulee edelleen vahvistaa seudullamme. Tämän työn tukena on yhteinen matkailukoordinaattori, matkailubrändi ja yhteinen matkailun toimintamalli. Turistit ovat kiinnostuneita kulttuurista, luonnosta sekä luonto- ja kalastusmatkailusta puhtaiden vesistöjen äärellä. Tärkeitä tulevaisuuden suuntauksia ovat digitaalinen markkinointi, vastuullinen matkailu, uudenlaiset teemalliset reitit ja kiertomatkat. Jetinan edustaja osallistuu säännöllisesti matkailukoordinaattorin työtä ohjaavan seutumarkkinointiryhmän kokouksiin, ja näin pysymme hyvin perillä matkailun ajankohtaisista asioista ja kehittämistarpeista.

Luonnontuotteiden jatkojalostukseen on erityisesti Kiteen Puhoksessa panostettu viime vuosina voimakkaasti. Moni yritys on päässyt kasvun tielle esimerkiksi ksylitolia, maitoa tai marjoja jalostamalla. Luonnonvarojen hyödyntämisestä on tullut suurempi osa ihmisten arkielämää ja omavarainen elämä houkuttelee. Luonto on myös keskeinen osa matkailuyrittäjiemme toimintaa.

Puhtaat luonnonvarat, kuten pinta- ja pohjavedet ja metsät, ovat tärkeitä rikkauksiamme. Luonnonvarojen monipuolinen ja kestäväan kehitykseen perustuva hyödyntäminen on yksi alueemme menestyksen mahdollisuuksista. Luonnonvara-alan yritystoiminta on Keski-Karjalassa lähtenyt hyvin käyntiin ja sitä halutaan vahvistaa edelleen. Luonnontuntemusta ja metsästä saatavien luonnonantimien mahdollisuuksia tulisi tuoda ihmisten tietoon. Ihmiset kaipaavat myös apua ja käytännön neuvoja luonnon monimuotoisuuteen ja ilmasto- viisauteen liittyviin tekoihin. Uusia kokeiltavia asioita voisivat olla esimerkiksi vieraslajien poistoon liittyvät yhteisölliset toimet, perinteiset pyyntimenetelmät kuten kesänuottaus sekä kylien yhteiset omavaraisuuskokeilut.

Yhdistystoiminta

Keski-Karjalassa on reilu 200 yhdistystä ja 50 kylää, joista suuri osa on ollut mukana Leader-toiminnassa. Seutumme yhdistykset ovat erittäin aktiivisia tekemään kehittämistoimenpiteitä. Leader on nähty yhdistys- ja kylätoiminnassa erinomaisena rahoitusapuna ja yhteisöllisyyttä voimakkaasti edistävänä toimenpiteenä.

Yhdistystoimijoiden haasteena on vähenevä ja ikääntyvä aktiivisten tekijöiden joukko. Tarve yhteiselle sosiaaliselle toiminnalle on koronan seurauksena kasvanut ja ihmiset tutkitusti voivat henkisesti huonommin kuin ennen korona-aikaa. Yhteisöllisyys nousee entistä tärkeämpään rooliin, varsinkin kun väestö ikääntyy ja vähenee ja kaipaa säännöllistä sosiaalista kanssakäymistä. Teemme yhdistys- ja kylätoiminnassa tiivistä yhteistyötä seudun kuntien, Pohjois-Karjalan Kylien sekä Maaseudun Sivistysliiton kanssa. Yhdessä tavoitamme keskeiset kylätoimijat tehokkaasti. Suunnitteilla on esimerkiksi kylien ilmastotekoja ja monimuotoisuutta edistäviä toimia, älykkäiden kylien yhteistä suunnittelua sekä koulutuksia.

Koronatilanteen myötä yhdistystoimijoiden digiosaaminen on lisääntynyt, kun toiminta on ollut pitkälti etäyhteyksien varassa. Yhdistyksille on järjestetty heidän toivomaansa koulutusta eri teemoista sekä yhteisiä aamukahvitilaisuuksia. Osallistuminen yhdistysten etätilaisuuksiin on ollut koronan aikaan vilkasta. Etätilaisuudet ovat luoneet yhdistyksille uuden yhdessä tekemisen muodon sekä paikanneet yhdessäolon vajetta korona-aikana. Yhdistysten toivomia yhteisiä tilaisuuksia ja koulutuksia tulee järjestää jatkossakin, sillä ne lisäävät osaamista ja vahvistavat seudun yhteishenkeä.

Seudun vahvuus on aktiivinen, kehittämisestä kiinnostunut yhdistysjoukko, joka on halukas oppimaan ja tekemään uutta sekä kehittämään toimintaansa. Tulevaisuudessakin harrastus- ja yhdistystoiminnan tukeminen on erinomainen keino lisätä osallisuutta, yhdessäoloa sekä vahvistaa pitovoimaa ja vetovoimaa erityisesti nuorten ja lapsiperheiden osalta. Asukkaiden toivomat monipuoliset ja laadukkaat vapaa-ajanviettomahdollisuudet tuovat sisältöä ihmisten elämään ja lisäävät seudun houkuttelevuutta. Yhteisen tekemisen edellytyksenä ovat toimivat ja laadukkaat kokoontumistilat, joiden turvaamisessa Leader-ryhmällä on tärkeä rooli.

4. KEHITTÄMISTARPEIDEN PRIORISOINTI JA STRATEGISEN KEHITTÄMISLINJAN VALINTA

SWOT-analyysi ja edistettävien kehittämistarpeiden priorisointi

Olemme selvittäneet seudun kehittämistarpeet kattavasti osallistavan valmisteluprosessin avulla. Tavoitteenamme on, että ruohonjuuritason tarpeet saadaan konkretisoitua tuloksellisiksi toimenpiteiksi. SWOT-analyysin avulla arvioimme seutumme sisäiset vahvuudet ja heikkoudet sekä ulkopuolelta tulevat mahdollisuudet ja uhat. Teimme SWOT-analyysin avulla ristiin tarkastelua, jonka avulla pystyimme johtamaan tarvelähtöisesti seutumme vahvuuksiin ja mahdollisuuksiin pohjautuvia kehittämistoimenpiteitä.

SISÄISET TEKIJÄT

ULKOISET TEKIJÄT

VAHVUUDET

Vahva pienyrittäjyys sekä maa- ja metsätaloudensaaminen
Kulkuyhteydet hyvät monin tavoin, rajanylityspaikka
Hyvä yhteistyö kuntien virkamiesten välillä
Yritysneuvojien ja leader-ryhmän vahva yhteistyö
Vireä, aktiivinen yhdistystoiminta ja yhteishenki
Monipuoliset harrastusmahdollisuudet
Vahva ja monipuolinen kulttuurialan osaaminen
Edulliset kiinteistöt, asumiskustannukset, oma rauha
Suuri kesäasukkaiden määrä ja halukkuus muuttaa seudulle
Puhdas luonto ja ympäristö
Luontomatkailun edellytysten vahva kehittyminen
Isot välimatkat ja oma tila hyödyllisiä korona-aikana
Hyvät toisen asteen koulutusmahdollisuudet

HEIKKOUEDET

Huoli tulevaisuudesta, epävarmuus koronasta johtuen
Ei aina nähdä omia mahdollisuuksia ja potentiaalia
Muuttotappioita erityisesti nuorten ikäluokissa
Ikärakenne ja huoltosuhte epäedullinen
Syntyvyyden lasku, lapsiperheiden määrä pienenee
Rakennemuutos ja sitä seurannut työttömyys
Huono teiden hoito osittain, häittää turvallista liikkumista
Pienien yritysten riski, usein kaikki munat samassa korissa
Työpaikkojen ja työntekijöiden kohtaanto-ongelma
Varautumattomuus yllättävissä tilanteissa
Useissa asioissa riippuvaisuus itänaapurista

MAHDOLLISUUDET

Suuri mikroyritysten määrä, kasvu- ja kehityspotentiaali
Monialaisuuden tukeminen ja uudet kokeilut yrityksissä
Yksinyrittäjien vahvistaminen, riskienhallinta
Pienten yritysten perustaminen, sivutoimiyrittäjyys
Ulkomailla tulee työntekijöitä, opiskelijoita ja ostovoimaa
Maallemuutto- ja paluumuuttotrendi vahvistuu edelleen
Yhdistykset työllistäjinä ja sosiaalisena pääomana
Kulttuuritarjonnan parempi hyödyntäminen
Luontomatkailun mahdollisuudet hyödyksi
Ilmastokriisi, omavaraisuus ja ekoelämä houkuttaa
Monipaikkaisuus, hyvät laajakaistayhteydet, etätyö
Vapaa-ajan asukkaat vakituksiksi asukkaiksi
Toisen asteen koulutuksen vahvistaminen
Tuontituotteiden korvaaminen kotimaisilla tuotteilla

UHAT

Rajaliikenteen rajoitukset ja ongelmat jatkuvat
Kulkuyhteydet; juna- lento- ja laivaliikenne huonontuvat
Ihmisillä ei ole koulutusta vastaavaa työtä
Ammattitaitoinen työvoima vähenee tietyillä aloilla
Lisää isoja työllistäviä yrityksiä lopettaa toimintansa
Palvelut heikentyvät, erityisesti koulut ja terveydenhuolto
Asukkaat ja yritykset vähenevät, ei saada uusia asukkaita
Verotulot pienenevät ja kuntatalous heikkenee
Nuoret lähtevät pois eivätkä palaa myöhemmin takaisin
Syrjäytymisvaara kaiken ikäisillä ihmisillä
Kustannustason noususta johtuva yritystoiminnan kannattavuuden ja ihmisten elämänlaadun heikentyminen

KUVA: SWOT-analyysissa on kattavasti tunnistettu seudun vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat

Kehittämistarpeisiin pohjautuvat toimenpiteet on koottu strategiaamme seudun tarpeiden huolellisen selvittämisen ja SWOT-analyysin avulla. Vahvuuksien, mahdollisuuksien, uhkien ja heikkouksien tunnistamisen jälkeen teimme tarkastelua seuraavien kysymysten kautta: Kuinka tarttua mahdollisuuksiin vahvuuksien avulla?

Kuinka pääsemme heikkouksista yli, jotta mahdollisuuksiin voidaan tarttua? Kuinka uhkia voidaan torjua vahvuuksien avulla? Kuinka vähennämme heikkouksista johtuvaa alltiutta ulkoisille uhille?

SISÄISET TEKIJÄT

ULKOISET TEKIJÄT

MAHDOLLISUUDET

Kuinka tarttua mahdollisuuksiin vahvuuksien avulla?

- Luontomatkailuun tulee panostaa enemmän ja yhteistä matkailubrändiä hyödyntää laajasti markkinoinnissa
- Monipuolisia harrastusmahdollisuuksia vahvistettava
- Yritysten toimintaa vahvistettava, kannustetaan kokeiluihin
- Omavaraisuutta vahvistettava; tuontituotteiden tilalle omia tuotteita tai komponentteja
- Venäjän rajan uudelleen avautumiseen tulee varautua
- Myytäviä tai vuokrakiinteistöjä tulisi olla tarjolla halukkaille
- Yhdistyksiä tulisi kannustaa toiminnan kehittämiseen ja palveluiden tarjoamiseen sekä työllistämiseen
- Kesäasukkaiden, monipaikkaisten tarpeiden huomioiminen

UHAT

Kuinka uhkia voidaan torjua vahvuuksien avulla?

- Valvotaan seudun etuja siten että junat pysähtyvät edelleen Kiteen asemilla ja tiestö pysyisi turvallisena
- Oppilaitosten oppilasmäärien vahvistamista ulkomaisilla opiskelijoilla jatketaan
- Koulutetaan nuoria niille aloille joilla työvoiman tarvetta
- Tuetaan monialaista yrittäjyyttä ja riskin hajauttamista yritystoiminnassa
- Tuetaan vapaa-ajanviettoa ja harrastuksia; lisäävät sosiaalista kanssakäymistä ja ehkäisevät syrjäytymistä
- Tuetaan nuorten viihtymistä seudulla, lisätään myönteistä ajatusta kotiseudusta ja vahvistaa tunnesidettä
- Nuorille oltava omaa tekemistä ja omia kokoontumispaikkoja

HEIKKOUEDET

Kuinka päästä heikkouksista yli jotta mahdollisuuksiin voidaan tarttua?

- Tulevaisuudenuskoa ja eri taustoista tulevien ihmisten yhteishenkeä tulisi vahvistaa haasteellisten aikojen jälkeen
- Henkilökohtaista palvelua ja apua tulee olla riittävästi tarjolla vaikeisiin tilanteisiin joutuneille
- Muutokset tulisi pystyä ennakoimaan paremmin ja varautumista yllättäviin tilanteisiin tulisi vahvistaa
- Syntyvyyden edistetään lapsiperheiden tarpeet kuulemalla
- Seudulle tulevien ihmisten viihtymiseen panostettava
- Seudulle sijoittuvat nuoret perheet kuten maahanmuuttajat voivat korjata seudun ikärakennetta

Kuinka vähentää heikkouksista johtuvaa alltiutta ulkoisille uhille?

- Hyviä esimerkkejä on tuotava julkisuuteen, esimerkiksi paluu- tai maahanmuuttajien tarinoita
- Ihmisiä tulisi auttaa näkemään uusia mahdollisuuksia; kannustaa kokeiluihin yritys- ja yhteisötoiminnassa
- Lapsiperheiden palveluiden tulee olla tasokkaita ja harrastusmahdollisuuksia kaikille lapsille
- Seudun imagosta ja yhteistyöstä pidettävä huolta
- Panostettava paluu- ja maallemuuton suoramarkkinointiin sekä monipaikkaisesti toimimisen mahdollistamiseen
- Riskiä hajautettava eri tulonlähteisiin ja elinkeinoihin

KUVA: Ristiin tarkastelussa tunnistettiin ja valittiin niitä toimenpiteitä joita voidaan Leader-toiminnan kautta edistää. Tunnistetut meille olennaiset kehittämistehtävät on alleviivattu kaavioon.

Näitä kysymyksiä tutkimalla totesimme, että pystymme parhaiten Leader-toiminnan avulla vaikuttamaan mahdollisuuksien ja vahvuuksien kautta tapahtuvan kehittämistyön toimenpiteisiin. Uhkien torjuntaan ja heikkouksien vahvistamiseen liittyvät toimenpiteet ovat pääasiallisesti verkostomme muiden toimijoiden ydinosaamista.

Strategisen kehittämislinjan määrittäminen

Tämän tarkastelun jälkeen päädyimme valitsemaan strategisen kehittämislinjan, jossa lähdetään tarvelähtöisesti edistämään seudun vahvuuksiin ja mahdollisuuksiin perustuvia toimia. Strategiamme toimenpiteisiin valittiin toimia, joita nimenomaan Leader-toiminnan kautta voidaan edistää. Olemme tunnistaneet ne asiat, joihin voimme oman toimintamme kautta vaikuttaa, ja erottaneet ne niistä asioista, jotka eivät ole ydinosaamistamme. Monia asioita voidaan edistää ja toteuttaa yhteistyössä verkoston kanssa muita rahoituskanavia hyödyntäen. Tämä edellyttää sujuvaa kommunikaatiota ja työnjaosta sopimista verkostossa.

5. VALITUT KEHITTÄMISEN PAINOPISTEET, TAVOITTEET JA NIIHIN LIITTYVÄT TOIMET

Seudun kehittämistarpeiden ja valitun strategisen kehittämislinjan pohjalta olemme valinneet kehittämisstrategiaan neljä painopistettä. Painopisteiden toimenpiteet on jaettu kolmeen eri luokkaan. Toimintaedellytyksiä tukevat toimenpiteet vahvistavat kunkin painopisteen perustoiminnan edellytyksiä. Ajan ilmiöihin tarttuvilla toimenpiteillä pystytään kohdistetusti vaikuttamaan sen hetkisiin paikallisiin, kansallisiin tai globaaleihin ilmiöihin ja kohdistamaan niihin tarvittavia resursseja. Kannustamme myös kaikissa painopisteissä uusien ideoiden kokeilemiseen. Vaikka niiden toteuttamiseen liittyy aina riskejä, niiden onnistuessa voidaan saavuttaa hyviä tuloksia ja uusia menestyspolkuja.

Läpileikkaavat teemat

Strategiamme läpileikkaavia teemoja pystytään edistämään kokonaisvaltaisesti kaikkien painopisteiden kautta ja ne täydentävät myös muiden kehittämisohjelmien tavoitteita. Läpileikkaavat teemat tulevat toimimaan strategiamme hankevalintakriteerien runkona. Näin varmistumme siitä, että parhaiten läpileikkaavia teemoja edistävät hankkeet tulevat valituksi rahoitettavien toimenpiteiden joukkoon.

Ympäristöviisaus on tärkeä ja ajankohtainen teema, jota halutaan edistää kaikissa painopisteissä. Teeman avulla halutaan varmistaa ihmisten ympäristöosaaminen läpi linjan ja herätellä ajattelemaan ja tekemään ihmisen kokoisia tekoja ympäristön hyväksi. Tämä läpileikkaava teema myös tukee huoltovarmuutta ja edistää omavaraisuutta.

Erikoistuminen tukee valittua kehittämisstrategiaamme, jossa kaikki toimijat pyrkivät myös yksilötasolla tunnistamaan vahvuutensa ja erikoisosaamisensa ja hyödyntämään niitä kehittämistoimissaan. Painopiste kannustaa erikoistumaan ”omaan juttuun” ja erottautumaan sen avulla muista toimijoista. Kannustamme myös vahvasti kokeiluihin, sillä joskus oman jutun löytäminen voi vaatia useampiakin yrityksiä, ja voi onnistuessaan johtaa menestykseen.

Yhteistyö-teema kannustaa yhteisölliseen tekemiseen ja yhteisiin kokeiluihin. Yhteistyö voi tapahtua yhdistysten ja yritystenkin välillä. Yhdessä tekeminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja toimii sosiaalisen pääoman lisääjänä. Yhdessä tekemisellä on myös syrjäytymistä ehkäisevä vaikutus ja se tuo sisältöä ihmisten elämään.

Digiosaaminen on ajankohtainen teema, jossa on koko ajan uutta opittavaa. Kyberturvallisuuteen liittyvä osaaminen on äärimmäisen tärkeä asia, joka on saatava hyvälle tasolle kaikkien toimijoiden osalta. Myös sähköiseen asiointiin ja digitaaliseen markkinointiin liittyvät toimet ovat nykypäivää ja mahdollistavat kasvun ja kehityksen seudullamme.

YMPÄRISTÖVIISAUS

Lisätään osaamista ja tietoisuutta
Herätellään ajattelemaan ja tekemään
Tutustutetaan pieniin tekoihin
Huoltovarmuus, omavaraisuus

ERIKOISTUMINEN

Tunnistetaan omat vahvuudet
Erikoistutaan vahvuuksien pohjalta
Kehitytään johdonmukaisesti
Erotaudutaan muista

YHTEISTYÖ

Yhteisöllinen tekeminen
Yhteiset kokeilut
Yritysten ja yhdistysten välinen
yhteistyö kehittämisessä

DIGIOSAAMINEN

Kyberturvallisuus
Digitaalinen markkinointi
Sähköinen asiointi

Hyvinvoivat ihmiset ja laadukas vapaa-aika

Yrittäjyys

Lumoava luonto

Osaaminen ja osallisuus

Läpileikkaavat teemat tukevat muiden kehittämisohjelmien toteutumista

kuntatategiat, kyläohjelma, yhdistysohjelma, maaseutusuunnitelma ja muut ohjelmat

Painopiste 1 Hyvinvoivat ihmiset ja laadukas vapaa-aika

Seutumme vahvuuksia ovat vireä ja aktiivinen yhdistystoiminta ja hyvä yhteishenki. Meillä on myös monipuoliset harrastusmahdollisuudet ja taitava kulttuuritoimijajoukko, joita tulee tukea ihmisten viihtyvyyden ja seudun pitovoiman vahvistamiseksi. Laadukkaat vapaa-ajanviettomahdollisuudet vahvistavat seutuimagoa ja tukevat vetovoimaisuutta. Yhdistykset tuottavat erilaisia palveluita, jotka toimivat luontevasti matkailuelinkeinojen tukena. Vireä, kaikkien saavutettavissa oleva yhdistystoiminta tarjoaa sosiaalista kanssakäymistä, ja sillä on syrjäytymistä ehkäisevä vaikutus. Tavoittemme on, että seutumme tarjoaa jokaiselle täällä asuvalle tai täällä vierailevalle kiinnostavaa ja mieleenpainuvaa tekemistä tai nähtävää iloisessa ilmapiirissä.

Strategian valmisteluvaiheessa tehty tarvekartoitus osoitti, että seudullamme on edelleen vahva tarve yhdessäolon mahdollistaville eri ihmisryhmien kokoontumispaikoille. Toivottiin, että harrastusmahdollisuuksia olisi kaikille ja että asukkaiden toiveita selvitettäisiin ja edistettäisiin mahdollisimman monipuolisesti. Lisäksi esille nousi tarve toimia yhdessä haasteellisten aikojen jälkeisessä tilanteessa ja toteuttaa yhteisöllisesti esimerkiksi varautumiseen ja turvallisuuteen liittyviä toimia. Myös palveluiden säilyminen ja uudet palvelut seudulla koettiin tärkeänä.

Toimintaedellytyksiä tukevat toimenpiteet

Kokoontumispaikkoja on riittävästi ja ne ovat saavutettavia kaikille

Harrastusmahdollisuudet ovat monipuoliset ja laadukkaat

Asukkaiden tarpeet huomioidaan ja ihmisiin pidetään yhteyttä

Talkootyötä ja yhteistyötä tehdään hankkeissa yhteisöllisyyden ja osallisuuden edistämiseksi

Ikäihmisiä tuetaan ja järjestetään tarvittavaa apua kotiin

Hyviä hanke-esimerkkejä jaetaan tiedoksi toimijoille

Kuntien ja kylien vuoropuheluun osallistutaan aktiivisesti ja edistetään tärkeitä asioita

Ajan ilmiöihin tarttuvat toimenpiteet

Maallemuutto- ja paluumuuttotrendi hyödynnetään yhdistysten kehittämistoimissa

Uudet asukkaat mukaan yhdistystoimintaan

Yhdistystoimijat tunnistavat omat vahvuutensa ja erikoisosaamisensa ja hyödyntävät niitä

Yhdistykset sopeuttavat toimintatapojaan haasteellisten aikojen jälkeiseen tilanteeseen

Toimintaympäristön turvallisuutta vahvistetaan

Esimerkkejä uusista kokeiluista

Uusien trendilajien kokeilumahdollisuudet

Kansainvälistä yhteistyötä kokeillaan harrastustoiminnassa

Matkailutoimialaa tukevat yhdistysten uudet palvelut

Älykkäät kylät toimintamalli

Kylämarkkinoinnin kokeilut

Uudenlaiset kulttuuri- ja taide-elämykset sekä tapahtumat

Tavoite

Kunnostetut tai rakennetut kokoontumispaikat

Kylien uudet tai säilytetyt palvelut

Laaditut Älykkäät kylät -strategioiden määrä

Harrastusmahdollisuuksia edistävät toimenpiteet

Toimenpiteet joissa mukana vapaa-ajan asukkaita ja kausityöntekijöitä

Toimenpiteet joilla vahvistetaan turvallisuutta tai omavaraisuutta

Mittari

20 kpl

10 kpl

5 kpl

20 kpl

5 kpl

5 kpl

Painopiste 2 Yritykset

Seudullamme on vahva, osaava ja runsaslukuinen mikroyritysten joukko. Monet seutumme yrittäjät ovat joutuneet haasteellisiin tilanteisiin viime vuosina. Yksi tärkeimmistä tehtävistämme on auttaa heitä suuntaamaan toimintaansa kohti valoisampaa tulevaisuutta. Palvelemme seudun yrityksiä tiiviissä yhteistyössä yritysneuvonnan kanssa: yrittäjän apuna on aina helposti saatavilla oleva yhteyshenkilö. Roolimme kuuluu tukea yrittäjiä pienissä alku- ja kasvuvaiheen investoinneissa sekä uusissa kokeiluissa. Tavoitteenamme on säilyttää seudulla tarvittavia palveluita sekä auttaa yrityksiä luomaan uusia tuotteita tai palveluita ja tavoittamaan uusia asiakasryhmiä. Erityisesti huoltovarmuus ja tuontituotteiden korvaaminen kotimaisilla tuotteilla on toivottu kehityssuunta. Tuemme myös kokeilevaa ja osa-aikaista yrittäjyyttä sekä starttimaatalouskokeiluita. Kokeiluiden avulla voi syntyä onnistumisia, jotka voivat johtaa kasvun tielle ja joilla voi onnistuessaan olla työllistävä vaikutus.

Yrittäjille tehdyt tarvekartoitukset osoittivat, että erityisen tärkeätä yrityksille on helppo ja vaivaton tukien hakeminen sekä selkeä viestintä tukimahdollisuuksista. Myös osa-aikaisten yrittäjien kokeiluille ja erityisesti matkailualan yritysten pienille investoinneille on ollut kysyntää. Uudet kokeilut ovat olleet suosittuja, ja jatkossa niiden tukeminen onkin aiempaa helpompaa. Koronaviruksen sekä Venäjä-pakotteiden aiheuttamat seuraukset ovat ohjanneet yrityksiämme suuntaamaan toimintaansa uudelleen. Myös yritystoiminnan jatkajan löytäminen on ollut seudullamme hankalaa. Tehtävämme on tukea näihin haasteellisiin tilanteisiin joutuneita yrittäjiä kaikin mahdollisin keinoin.

Toimintaedellytyksiä tukevat toimenpiteet

Tieto tukimahdollisuuksista helposti yrittäjien saatavilla
Haku helppoa yritysneuvonnan avulla
Sujuva yhteistyö Leader-ryhmän ja yritysneuvonnan välillä
Tuetaan yrittäjiä pienissä investoinneissa ja kokeiluissa
Tuetaan palveluiden säilyttämistä seudulla
Tuetaan omistajanvaihdostilanteissa

Ajan ilmiöihin tarttuvat toimenpiteet

Digitaalisen markkinoinnin tehokkaampi hyödyntäminen
Haastavista tilanteista elpyminen ja uudelleen suuntautuminen
Vastuullinen yrittäjyys
Yritysten riskien hajauttaminen
Huoltovarmuuden edistäminen; kotimaisia tuontituotteiden tilalle
Yritysten ja yhdistysten yhteistyön vahvistaminen

Esimerkkejä uusista kokeiluista

Maatilojen kokeilut, starttimaatalous
Kokeileva ja osa-aikainen yrittäjyys
Uudet keksinnöt ja innovaatiot
Uudet palvelut, esimerkiksi kiertomatkat
Monipaikkaiset yrittäjät
Osuuskunta osa-aikaisen yrittäjän tukena

Tavoite

Tuetut yritykset
Syntyneet yritykset
Uudet työpaikat
Omistajanvaihdostilanteessa tuetut yritykset
Uudet tai säilytetyt palvelut
Starttimaatalouskokeilut
Yrittäjyyskokeilut
Kansainvälistä yrittäjyyttä edistävät toimenpiteet
Huoltovarmuutta edistävät toimenpiteet

Mittari

30 kpl
20 kpl
20 kpl
5 kpl
10 kpl
10 kpl
10 kpl
5 kpl
5 kpl

Painopiste 3 Lumoava luonto

Seutumme vahvuuksiin kuuluvat kaunis luonto ja puhtaat vesistöt, jotka antavat mahdollisuuksia asukkaidemme virkistäytymiselle mutta myös matkailun kehittämiseksi. On tärkeää, että matkailua tuetaan ja se tehdään kestävästi luonto huomioiden. Luonnon monimuotoisuutta edistävät toimenpiteet vahvistavat ihmisten ja luonnon sopusointua. Luonnontuotteiden hyödyntäminen ja omavarainen ruuantuotanto vahvistavat ihmisen ja luonnon yhteyttä. Metsästys ja kalastus ovat suosittuja harrastuksia, joilla on myös vieraslajien hillinnän osalta tärkeä rooli. Metsästysseurat ovat monille asukkailemme myös tärkeä yhteisö, ja niiden toiminnalla on vahva syrjäytymistä ehkäisevä ja osallisuutta edistävä vaikutus.

Tarvekartoitus on osoittanut, että sekä asukkaat että matkailijat haluavat viettää aikaa luonnossa. Luonnossa olemisen edellytyksiä ja taitoja tulisi edelleen monipuolisesti tukea. Ihmisiä kiinnostavat esimerkiksi erilaiset ympäristönhoitoon, omavaraisuuteen ja vieraslajien torjuntaan liittyvät teot, mutta niiden käytännön tekemiseen kaivataan apua. Myös erilaisten perinteiden, kuten perinnumaisemien, ravinnon ja rakentamisen vaalimiseen on tarvetta. Ihmiset haluavat tehdä ilmastonmuutosta hidastavia tekoja mutta eivät useinkaan tiedä, mitä ne käytännössä voisivat olla, vaan kaipaavat asiaan opastusta. Erilaisille ympäristöviisautta lisääville toimenpiteille on kysyntää seudullamme.

Toimintaedellytyksiä tukevat toimenpiteet

Luonnossa liikkumista ja olemista tukevat toimenpiteet ja edellytykset, saavutettavuus ja löydettävyys

Luonto- ja vesistömatkailun yhteiset markkinointitoimet

Ympäristön- ja vesistöjen kunnostushankkeiden tukeminen

Luonnon monimuotoisuutta edistävien toimenpiteiden tukeminen

Metsästystä ja kalastusta tukevat toimenpiteet

Ympäristöosaamisen edistäminen

Ajan ilmiöihin tarttuvat toimenpiteet

Uudet matkailu- ja luontotrendit huomioidaan

Vieraslajien poistoon liittyvät toimenpiteet

Uusiutuvaa energiaa edistävät toimenpiteet

Ekoelämän ja omavaraisuuden edistäminen

Luonnontuotteiden hyödyntämisen lisääminen

Esimerkkejä uusista kokeiluista

Keski-Karjalan Lumo-tiimin perustaminen

Uudenlaiset ympäristötoimet

Kylien luonnon monimuotoisuuskokeilut

Kulutuksen vähentämisen ja kierrätyksen kokeilut

Erilaisten lajien tukeminen, esimerkiksi linnunpönttöpäivät

Unescon kestävä kehityksen yhteistyöalueeseen tutustuminen soveltuvien alueiden kanssa

Tavoite

Ympäristö- ja ilmastotoimien määrä (eritelty alla):

Luonnossa liikkumista edistävät toimenpiteet

Luonnon monimuotoisuutta edistävät teot

Vesistön tai ympäristön kunnostushankkeet tai vieraslajien poisto

Uusiutuvaa energiaa tai hiilijalanjälkeen liittyvät investoinnit

Ilmastoviisautta edistävät toimenpiteet

Metsästyksen tai kalastuksen edellytyksiä parantavat toimenpiteet

Painopisteeseen 3 liittyvät uudet kokeilut

Mittari

10 kpl

10 kpl

5 kpl

10 kpl

3 kpl

10 kpl

10 kpl

Painopiste 4 Osaaminen ja osallisuus

Seutumme vahvuuksia ovat hyvä yhteishenki ja aktiiviset, osaavat yhdistystoimijat. On tärkeää selvittää säännöllisesti eri ihmisryhmien osaamis- ja kehittämistarpeita ja pyrkiä vastaamaan niihin. Haasteellisten aikojen jälkeen osallisuuden merkitys on korostunut entisestään ja ihmisillä on vahva tarve sosiaaliselle kanssakäymiselle ja mielekkäälle tekemiselle. Lisäksi erilaiselle yhteisölliseen varautumiseen liittyvälle toiminnalle on kysyntää.

Tarvekartoitukset osoittavat, että ulkomaalaistaustaisten ihmisten integroituminen seudulle tulisi saada entistä paremmalle tasolle. Heillä on osaamista, jota voidaan hyödyntää seudun kehittämistyössä, ja on tärkeää, että heidän osallisuuttaan vahvistetaan. Nuoret ovat toivoneet tarpeidensa parempaa huomioimista, uudenlaista tekemistä ja tapahtumia. Myös vapaa-ajan asukkaiden ja etätöytä tekevien ihmisten osallisuutta ja kiintymistä seudulle tulisi vahvistaa. Erilaisille koulutuksille on myös tarvetta, ja niihin pitäisi pystyä osallistumaan helposti ja matalalla kynnyksellä.

Toimintaedellytyksiä tukevat toimenpiteet

Osallisuutta vahvistetaan kaikissa ikäryhmissä

Osaamistarpeita selvitetään säännöllisesti ja tarjotaan niihin ratkaisuja

Ikäihmisten ja eläkeläisten tarpeet huomioidaan ja heidät otetaan mukaan toimintaan

Nuoret huomioidaan ja vahvistetaan heidän tunnesidettään ja sitoutumistaan kotiseutuun

Vahvistetaan ulkomaalaistaustaisten asukkaiden osaamista ja osallisuutta

Ajan ilmiöihin tarttuvat toimenpiteet

Nuorten talous-, yrittäjyys- ja rahoitusosaamisen vahvistaminen

Lisätään nuorten etätöytä- ja monipaikkaisuusosaamista

Toimijoiden vahvuuksien tunnistaminen ja hyödyntäminen

Tuetaan hankaliin ja muuttuviin tilanteisiin varautumista ja sopeutumista

Kulttuurivivonoinnin edistäminen

Esimerkkejä uusista kokeiluista

Uusien rahoituskanavien hyödyntäminen

Kansalaislähtöisen kehittämisen opettelu ja hyödyntäminen

Kausityöntekijät ympärivuotiseksi -kokeilu

Vapaa-ajan asukkaiden osallisuuden lisääminen

Asukkaiden kyberosaamisen vahvistaminen: medialukutaito, disinformaatio, huijaukset

Tavoite

Varautumisoosaamista tukevat toimenpiteet
 Nuorten yhteisöllisyyttä tukevat toimenpiteet
 Ulkomaalaistaustaisten asukkaiden osallisuutta tukevat toimenpiteet
 Muista rahoituskanavista toteutettavat osallisuutta edistävät toimenpiteet
 Nuorisoleader -strategian jatkuvuuden selvittäminen
 Osaamistarpeisiin ja osallisuuteen liittyvät selvitykset
 Eri ikä- tai kansalaisuusryhmien yhdessä toimimista edistävät toimenpiteet

Mittari

2 kpl
 3 kpl
 3 kpl
 2 kpl
 1 kpl
 1 kpl
 1 kpl

6. RAHOITUSSUUNNITELMA

Haettava CAP-rahoitus paikallista kehittämisstrategiaa toteuttaviin toimiin

	EU 43%	Valtio 37%	Kunta 20%	Julkinen €	Julkinen %	Yksityinen 35%	Yhteensä
Painopiste 1	479 638 €	412 712 €	223 088 €	1 115 438 €	33,8 %	600 620 €	1 716 058 €
Painopiste 2	373 052 €	320 998 €	173 513 €	867 563 €	26,3 %	467 149 €	1 334 712 €
Painopiste 3	106 586 €	91 714 €	49 575 €	247 875 €	7,5 %	133 471 €	381 346 €
Painopiste 4	106 586 €	91 714 €	49 575 €	247 875 €	7,5 %	133 471 €	381 346 €
Strategiaa toteuttavat yht.	1 065 863 €	917 138 €	495 750 €	2 478 750 €	75 %	1 334 712 €	3 813 462 €
Toimintaraha	355 288 €	305 713 €	165 250 €	826 250 €	25 %		

Rooliimme kuuluu edistää tarvittavia seudullisia toimenpiteitä myös muiden rahastojen kautta. Ohjelmakauden 2023–2027 aikana tullaan hakemaan rahoitusta myös muista rahastoista seutua kehittäviin tarpeellisiin toimenpiteisiin. Syrjäytymistä ehkäisevät ja sosiaalista osallisuutta sekä yhteisöllisyyttä edistävät toimet ovat erityisen tärkeitä haasteellisina aikoina ja niistä toipuessa. Tavoitteenamme on kahden muusta rahoituskanavasta (esimerkiksi ESR, EAKR tai maaseuturahasto) haettavan hankkeen toteuttaminen ohjelmakauden aikana.

7. TOIMEENPANON KUVAUS

Strategiamme toimeenpano on jatkuvasti kehittyvä prosessi, jossa aktivointi, yhteistyö verkostossa, tehokas viestintä ja asiantunteva hallinto johtavat siihen, että saamme mahdollisimman laadukkaita hankehakemuksia toteuttamaan strategiaamme asetettujen painopisteiden kautta.

Aktivointi

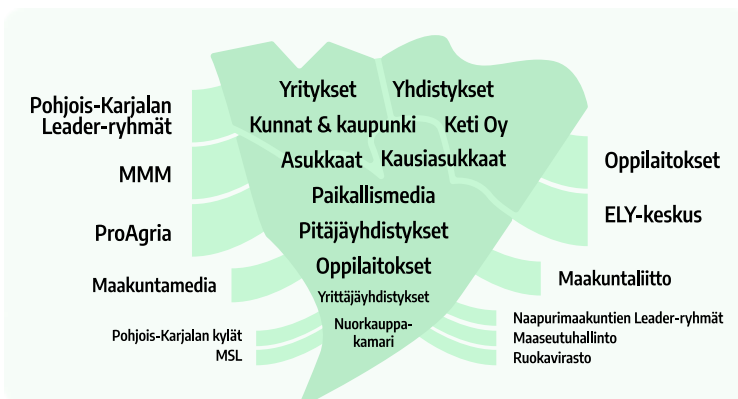
Pidämme aktivointitilaisuuksia kaikilla seutumme paikkakunnilla, myös Värtsilän ja Kesälahden pitäjissä, joissa toiminta on vireää ja aktiivista. Tilaisuudet ovat olleet suosittuja. Tykkäämme keskustella ihmisten kanssa ja mennä tutustumaan toimintaan paikan päälle. Yrittäjätilaisuuksia järjestetään yhdessä kehittämisyrityksen ja yrittäjäyhdistysten kanssa. Osallistumme myös aktiivisesti muiden järjestämiin tilaisuuksiin ja käymme kertomassa rahoitusmahdollisuuksista uusille potentiaalisille asiakasryhmille. Viime aikoina olemme tehneet uusia avauksia esimerkiksi oppilaitosten ja luonnonsuojelujärjestöjen suuntaan, ja tätä yhteistyötä tulemme vahvistamaan jatkossa. Tavoittemme on, että saisimme jatkuvasti aktivoitua uusia hakijoita ja hyödynsaajia Leader-tuen piiriin.

Käymme yhdessä ELY-keskuksen kanssa säännöllisesti paikan päällä katsomassa hankkeiden etenemistä niiden toiminta-aikana. Pidämme myös hallituksen kokouksia rahoitusta saaneissa kohteissa. Hanketoteuttajan työtä kohtaan osoitettu kiinnostus ja arvostus toimivat osaltaan aktivointikeinona ja motivoi toteuttajia tekemään lisää hyviä kehittämistoimenpiteitä. Koronaviruksen aiheuttaman poikkeustilanteen aikana pidimme etäyhteyden avulla yhdistysten aamukahvitilaisuuksia kuukausittain. Tilaisuuksissa pystyttiin käsittelemään ajankohtaisia ja tärkeitä asioita sekä keskustelemaan ja vaihtamaan kuulumisia haasteellisina aikoina.

Asiakasneuvontatyötä tehdään henkilökohtaisesti toimistollamme tai asiakkaan luona sekä sähköpostin, puhelimen tai etäyhteyksien välityksellä. Toimistomme on suosittu kohtaamispaikka, jossa voi vaihtaa ajatuksia sekä tavata muita yhdistys- tai yritystoimijoita. Toimistollamme asiakkaalla on mahdollisuus tehdä hakemukset joko tietokoneella tai paperisina, mikäli hakemusten tekeminen on asiakkaalle hankalaa. Asiakasneuvonnassa huomioidaan ELY-Leader -yhteistyösopimus, ja asiakasneuvontaa tehdään johdonmukaisesti yhteisten sovittujen pelisääntöjen mukaan.

Yhteistyö ja verkostoituminen

Alueen sisäisessä yhteistyössä toimiva kommunikointi ja luonteva kanssakäymisen toimijoiden kesken on erittäin tärkeää. Yhteistyöverkosto seudullamme on kattava ja tunnemme hyvin keskeiset toimijat. Tunnistamme myös ne toimijat, joihin haluaisimme luoda vahvemman suhteen. Dynaamisessa verkostanalyysissä olemme kartoittaneet verkostomme sisäiset ja ulkoiset toimijat, arvioineet kumppaneiden tärkeyttä ja kuvanneet verkoston jäsenten roolia, toimenkuvia sekä tarpeita.

Verkostossa toimiessamme käytämme erilaisia yhteistyön toimintatapoja: työntekijöiden ja hallituksen henkilökohtaista kanssakäymistä omista verkostoissaan, käyntejä asiakkaiden tai yhteistyökumppaneiden luona, yhteydenpitoa puhelimitse, sähköpostitse tai kasvotusten sekä erilaisia työryhmiä. Hyödynnämme verkostotyössämme laatimaamme verkoston kehittämissuunnitelmaa. Tämä mahdollistaa tehokkaan heikkojen linkkien tunnistamisen verkostossa ja uusien ihmisten ohjaamisen Leader-toiminnan piiriin.

Yhteistyön toimintatavat

Verkostot ja kanssakäyminen

Työntekijöiden ja hallituksen henkilökohtaiset verkostot

Käynnit

asiakkaiden tai yhteistyökumppaneiden luona

Yhteydenpito

puhelimitse, sähköpostilla tai kasvotusten toimistolla

Työryhmät

saadaan tilannekuva, tietoa muutoksista, tarpeista ja toimenpiteistä

Yhteydenpito eri tavoin edistää keskinäistä tuntemista, luottamusta, sitoutumista ja me-henkeä. Työryhmissä ja tapaamisissa keskustellaan vallitsevista tilanteista, sovitaan toimintatavoista ja työnjaosta. Jokaisella työryhmällä on oma tärkeä roolinsa seudun kehittämistyössä, ja työryhmät ovat tärkeä verkostoitumisen ja yhteistyön tekemisen muoto.

Alueiden välistä yhteistyötä ja verkostoitumista tehdään sekä Leader-ryhmien että hanketoteuttajien välillä. Tutustumista ja tiedonvaihtoa on tehty eri Leader-ryhmien kanssa ympäri Suomen. Olemme tehneet tutustumisretkiä alueemme ulkopuolelle yhdessä ELY-keskuksen ja maakunnan Leader-ryhmien kanssa. Kokemusten vaihto alueen ulkopuolisten toimijoiden kanssa avartaa ajattelua ja antaa uusia kehittämismahdollisuuksia ja toimintamalleja seudullemme.

Kansainvälistä yhteistyötä ja verkostoitumista tehdään erilaisten hankkeiden kautta mutta myös kansainvälisiin toimijoihin tutustumalla. Yhteistyötä Venäjän Karjalan puolelle on tehty kehitysyrityksen kanssa. Lisäksi olemme vaihtaneet kokemuksia eri puolilla Eurooppaa, esimerkiksi laajakaistan osalta Irlannin kanssa ja monikäyttöreitistön osalta Tshekin tasavallan kanssa. Kansainvälisyyttä edistävää työtä tullaan mahdollisuuksien mukaan jatkamaan ja etsimään uusia teemoja yhteistyölle.

Viestintä

Muun kanssakäymisen lisäksi viestintää pyritään tekemään monipuolisesti ja aktiivisesti ajan trendejä seurausten siven, että kaikki seudun toimijat olisivat tietoisia Leader-rahoitusmahdollisuudesta. Toiminnan näkyvyydestä pidetään huolta Internet-sivuston, Facebookin, Instagramin ja paikallislehtien välityksellä. Paikallislehdet ovat merkittäviä kumppaneita näkyvyytemme turvaamisessa seudulla. Viestinnän osalta tuleamme laatimaan maaseuturahastolle yhteisen maakunnallisen viestintästrategian yhteistyössä Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen sekä Pohjois-Karjalan Maaseutupalveluiden kanssa. Viestintästrategiassa kuvaamme tarkemmin viestintätoimien keskeisimmät tarpeet, toimenpiteet, työnjaon, resurssit sekä tavoitteet.

Hallinto ja riskien hallinta

Strategiamme toimeenpanon, seurannan ja arvioinnin hoitaa Keski-Karjalan Jetina ry:n hallitus ja henkilökunta. Hallituksemme kokoontuu noin kerran kuukaudessa tekemään päätöksiä painopisteitämme toteuttavien hankkeiden rahoittamisesta. Hallituksemme jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet edustavat kolmikantaperiaatteen mukaisesti seudun yhteisöjä, yksityistä sektoria sekä kuntasektoria. Myös jäsenten maantieteellinen tasapuolisuus toteutuu, ja valinnat tehdään tasapuolisesti ympäri seutua.

Kaikilla seutumme toimijoilla ja asukkailla on sääntöjemme mukaan mahdollisuus liittyä yhdistyksemme jäseneksi. Hankehakuprosessi on avoin kaikille toimijoille, ja pisteytykseen perustuva valintamenettely on tasapuolinen ja avoin kaikille hakijoille. Yhdistyksemme toimii yhdistyslain, yhdistyksen sääntöjen sekä vuosikokouksissa tehtyjen päätösten mukaisesti. Osaamista paikallislähtöisestä kehittämisestä on kertynyt meille vuonna 1997 käynnistyneestä Pomo-ohjelmasta lähtien. Sitä seuranneet Leader-ohjelmat ovat kartuttaneet osaamistamme ja vakiinnuttaneet meidät tärkeäksi ja arvostetuksi toimijaksi seudullamme.

Toimistomme sijaitsee maantieteellisesti toimialueemme keskellä Kiteen kaupungin keskustassa, jonne seudun asukkaiden luontaiset asiointisuunnat kohdistuvat ja jonne on helppo tulla muun asioinnin yhteydessä. Henkilöstöllämme on riittävä kaupallinen koulutus ja vankka työkokemus sekä hanketoiminnan että hallinnon asiantuntevaan hoitamiseen. Pienen organisaation merkittävin riski on henkilöriski, johon on varauduttu varahenkilöjärjestelmällä: henkilökunta pystyy tarvittaessa hoitamaan toistensa työt. Mahdolliseen rahoituskehäyksen pienentymiseen varaudutaan tarpeen mukaan yhteisillä työntekijöillä esimerkiksi kehittämisyrityksen kanssa. Hallituksen ja henkilökunnan välinen yhteydenpito on luontevaa ja päivittäistä. Yhdistyksemme kirjanpito ostetaan ulkopuoliselta palveluntarjoajalta jatkuvuuden varmistamiseksi ja yhdistyksellämme on toimintaamme perehtynyt asiantunteva tilintarkastaja. Tarvittaessa myös muita asiantuntijapalveluita hankitaan ostopalveluina.

8. SEURANTA JA ARVIOINTI

Toteutumisen seuranta ja arviointi

Strategiamme toteutuu laadukkaiden, painopisteitämme toteuttavien hankkeiden kautta. Hankevalinta tehdään läpileikkaaviin teemoihin pohjautuvan avoimen pisteytysmenettelyn avulla, jolloin teemoja parhaiten edistävät hankehakemukset tulevat rahoitetuksi. Niin omassa toiminnassa kuin rahoitettavia hankkeita arviotaessakin huomioidaan Leader-periaatteet: alhaalta-ylöspäin ajattelu, paikallinen kumppanuus, monialaisuus, alueiden ja toimijoiden välinen yhteistyö ja verkostoituminen. Strategian toteutumiseen liittyvää taloussuunnittelua sekä myöntövaltuuden ja kehittämisstrategian tavoitteiden määrällisen toteutumisen seuranta tehdään jatkuvasti. Toteutumisen seurannasta vastaa käytännössä toiminnanjohtaja, joka raportoi siitä säännöllisesti hallitukselle. Laadullista seuranta tehdään asiakaspalautteen, kyselyiden ja itsearvioinnin avulla.

Muutoksen tunnistaminen

Muutoksen tunnistaminen on tärkeä osa kehittämistyötä. Muutoksen tunnistamista seudulla tekee jokainen hallituksen jäsen omassa elinympäristössään. Lisäksi sitä tehdään merkittävästi yhteistyöverkoston avulla. Toimiva ja hyvä yhteishenki verkostossa mahdollistaa avoimen keskustelun ja hyvän tiedonkulun. Tehokkaan viestinnän ja luottamuksellisen vuorovaikutuksen avulla saamme tietää alueella tapahtuneista muutoksista ja niiden aiheuttamista kehittämistarpeista. Verkostoon panostetaan vaalimalla nykyisiä kumppaneitamme sekä tunnistamalla ja lähestymällä uusia yhteistyötahoja. Verkostanalyysin kehittämissuunnitelmassa olemme määrittäneet toimenpiteet tärkeimpien yhteistyötoimijoiden sekä nousevien toimijoiden osalta. Viestintäsuunnitelma tehostaa tiedonkulkua verkostossa.

Muutokseen reagointi

Seudulla tunnistettuun muutokseen ja sen aiheuttamiin kehittämistarpeisiin pystytään vastaamaan kohdistamalla rahoitusta tarpeellisiin toimenpiteisiin. Tarvittaessa etsimme verkoston kanssa uusia keinoja havaitun ongelman ratkaisemiseksi tai ilmiöön tarttumiseksi sekä tutustumme yhdessä uuteen tilanteeseen ja sen mukanaan tuomiin seurauksiin. Äärimmäisen tärkeitä keskustelufoorumeita näissä tilanteissa ovat elinvoima-, seutumarkkinointi-, työllisyys- ja rakennemuutostyöryhmät. Ratkaisuja voidaan tarvittaessa etsiä myös muiden rahoituskanavien tai muualla kokeiltujen toimenpiteiden avulla. Uusien asioiden opettelua tehdään aktiivisesti itse ja kannustetaan myös asukkaita, yrittäjiä ja toimijoita avaraan ajatteluun ja uusien ideoiden rohkeaan kokeilemiseen.

Jatkuva oppiminen ja kehittyminen

Toimintamme pohjautuu laatukäsikirjaamme. Yhteistyöverkostossa arvioimme omia ja toistemme työtapoja kriittisesti mutta hyvässä hengessä. Muiden Leader-ryhmien kanssa tehtävä yhteistyö on meille antoisaa ja haluamme laajentaa tuttavapiiriämme jatkossa. Pidämme ELY-keskuksen kanssa säännöllisesti kehityskeskusteluja ja teemme yhteishenkeä vahvistavia retkiä. Tietoisuutta Leader-toiminnasta jaetaan monipuolisesti eri kanavissa viestintäsuunnitelman mukaisesti. Aktivoinnilla pyritään tavoittamaan uusia hyödynsaajajoukkoja toiminnan piiriin. Uusien ihmisten perehdytys toimintaamme on henkilökohtaista, ihmisläheistä ja tehokasta. Henkilökunnan osaamista vahvistetaan jatkuvasti ja varahenkilöjärjestelmän toimivuudesta pidetään huoli. Olemme asettaneet tavoitteet oman kehittymisemme osalta tulevalle kaudelle.

Toimintaedellytyksiä tukevat toimenpiteet

Yhdistyksen näkyvyyden lisääminen monipuolisesti
Omien esiintymis- ja viestintätaitojen lisääminen
Hyrrän käytön osaamisen lisääminen hallituksen ja hakijoiden keskuudessa ja digiosaamisen vahvistaminen

Ajan ilmiöihin tarttuvat toimenpiteet

Ympäristönmuutoksen seuranta, työryhmän työhön osallistuminen
Rajaseudun haasteiden ratkaiseminen yhdessä muiden rajaseudun Leadereiden kanssa
Tulevaisuussuunnitelman laatiminen ohjelmakauden jälkeiselle ajanjaksolle

Uudet kokeilut

Kansainvälisen yhteistyön laajentaminen uudelle alueelle tai uuteen teemaan
Uusien kumppaneiden tunnistaminen ja yhteyden vahvistaminen
Uudet rahoituskanavat

Tavoite

Uudet Leader-ryhmät joiden kanssa käytännön yhteistyötä
Haettu rahoitus muista rahoituskanavista
Asiakastyytyväisyyskysely hanketoteuttajille
Verkostokysely yhteistyökumppaneille
Maakunnalliset kehittämistoimet yhdessä muiden Leader-ryhmien kanssa
Kala-leader rahastoon ohjatut hankehakemukset

Mittari

3 kpl
2 kpl
1 kpl
1 kpl
2 kpl
5 kpl

Liite 1: Kuvaus osallistavasta valmisteluprosessista

Liite 2: Dynaaminen verkostoanalyysi

Liite 3: ELY-Leader yhteistyösopimus (sis. tukikelpoisen maaseutualueen kartta)

Liite 4: Kuntarahasitoumukset; 1.10.2022 mennessä

Liite 5: Rahoitettavien hankkeiden valintakriteerit; 30.11.2022 mennessä